

PLA D'ACCESSIBILITAT DEL PAPIOL

ÍNDEX GENERAL DEL PLA

I. MEMÒRIA	VOLUM I
II. PLA D'ACCESSIBILITAT EN LA VIA PÚBLICA	VOLUM I
III. PLA D'ACCESSIBILITAT EN ELS EDIFICIS	VOLUM II
IV. PLA D'ACCESSIBILITAT EN EL TRANSPORT	VOLUM II
V. PLA D'ACCESSIBILITAT EN LA COMUNICACIÓ	VOLUM II
VI. DOCUMENT DE RESUM	VOLUM II

I. MEMÒRIA

SUMARI

1. INTRODUCCIÓ	4
2. OBJECTIUS I BENEFICIARIS DEL PLA.....	5
3. ESTRUCTURA I CONTINGUTS DEL PLA	8
4. NORMATIVA D'ACCESSIBILITAT.....	10
5. RELACIONS AMB ALTRES PLANS O ESTUDIS.....	11
6. ACTUACIONS REALITZADES O PREVISTES.....	12
7. DESENVOLUPAMENT DEL PLA D'ACCESSIBILITAT.....	13
8. RECURS D'ACCIONS COMPLEMENTÀRIES.....	14
9. VARIS.....	17

I. MEMÒRIA GENERAL DEL PLA

1 INTRODUCCIÓ

Ens trobem davant una societat de canvis constants, amb alteracions molt importants tant pels modes de vida, com pel que fa a la composició de la població. En les darreres dècades, la societat europea ha experimentat un canvi demogràfic fonamental; l'índex de natalitat ha decaïgut i l'esperança de vida, afavorida pels avenços tecnològics, ha anat en ascens. D'altra banda, l'arribada d'onades migratòries està contribuint també als canvis en aquestes tendències demogràfiques. Tot això ha comportat una nova manera d'utilitzar l'espai públic i ha suposat per tant, l'aparició de noves necessitats socials.

Els canvis tecnològics, en la mesura en què permeten una major adequació en la solució de les problemàtiques socials, i l'augment de la influència dels mitjans de comunicació, que ha permès l'arribada de informació a segments de la població fins ara exclosos, ha provocat que els Ajuntaments, conscients d'aquesta situació, abordin el futur preveient que la ciutat ha de ser per a Tothom.

Es tracta doncs, d'un propòsit ambiciós i optimista. Es tracta de crear un nou concepte de ciutat. Una ciutat que ha de ser sostenible, en la mesura que ha de respectar el medi ambient, adaptada, sense exclusions, que estigui configurada per a tots. En definitiva, ha de ser una ciutat moderna, ha de ser l'àmbit on les persones puguin gaudir de la vida dins d'un entorn saludable, ha de ser una ciutat compromesa amb tots i cadascun de nosaltres, sense barreres arquitectòniques.

Abordar un pla per a Tothom vol dir afrontar el futur, millorant la qualitat de vida dels ciutadans, de tots els ciutadans si bé que els més immediats beneficiats seran les persones que tenen problemes de mobilitat.

Per tant aquest Pla pretén proposar les intervencions i els criteris necessaris que s'han d'aplicar en els entorns de l'espai públic, l'edificació i el transport, estudiant tant els aspectes espacials com de comunicació que s'hagin de dur a terme per aconseguir aquest objectiu.

2. OBJECTIUS I BENEFICIARIS DEL PLA

Abordar un procés de transformació del municipi, no es pot fer sense tenir una visió de conjunt i sense disposar d'un diagnòstic que determini la situació actual, ja que fer tan sols intervencions aïllades no portarà mai a una solució de futur.

Per tant és necessari programar les intervencions. Saber on s'ha d'actuar, amb quin cost i quin procediment de gestió es pot utilitzar per tal d'optimitzar al màxim les accions municipals.

Així doncs el Pla ha de determinar:

- La diagnosi que estableixi l'estat actual.
- Les accions que l'Ajuntament té previst realitzar en els propers anys.
- Els criteris d'actuació en les obres.
- Els sistemes de gestió.
- Les accions immediates.

Amb aquest document l'Ajuntament pot abordar l'objectiu previst amb garantia d'èxit.

Objectius del Pla:

- Disposar d'un instrument que faci possible la transformació del municipi de cara al futur.
- Disposar d'un programa d'intervencions que faci possible conèixer quines són les intervencions a dur a terme.
- Conèixer el sistema de gestió en cada intervenció per tal d'optimitzar al màxim les inversions municipals.
- Contemplar les necessitats municipals i les capacitats d'inversió per tal que pugui ser assumit per l'Ajuntament.
- Dur-lo a terme.

Criteris del Pla en l'Àmbit de l'Espai urbà :**- Pel que fa a les intervencions:**

- Eixamplament de les voreres per tal de permetre que es puguin creuar una persona que camina i una altra que va en cadira de rodes.
- Transformació en plataforma única d'aquells carrers estrets on el vianant pateix actualment al circular pel carrer.
- Construcció de creuaments segurs per a vianants.
- Reordenació dels elements de mobiliari urbà, de senyalització i comercials, procurant que aquests estiguin sempre ubicats a la banda externa de la vorera i eliminació també d'aquells elements que siguin inaccessibles, substituint-los per d'altres de disseny correcte quan sigui necessari.

- Pel que fa a la gestió:

- Proposar fer accessibles, d'acord amb els criteris que determina el Pla, totes les obres del Programa d'Actuació Municipal.
- Proposar fer actuacions de manteniment a través de les brigades municipals en totes aquelles intervencions on tan sols és necessari reubicar elements.
- Proposar establir convenis amb companyies de serveis en els casos en què resulta necessari soterrar línies elèctriques o telefòniques o bé quan hagin de passar nous sistemes (fibra òptica).
- Proposar una actuació específica d'accessibilitat en els casos no inclosos en els anteriors apartats.

Criteris del Pla en l'Àmbit dels Edificis :**- Pel que fa a les intervencions:**

- Resoldre l'accés a l'edifici procurant no generar accessos alternatius.
- Resoldre tots els desnivells interns en els recorreguts horitzontals.
- Instal·lar ascensors, per tal de permetre l'accés a les plantes superiors.
- Crear com a mínim un servei higiènic adaptat en cadascun dels edificis (quan siguin d'ús públic).
- Adaptar tant els serveis higiènics d'homes com els de les dones evitant així, la creació d'un tercer sexe.
- Resoldre tots els medis de comunicació i informació.

- Pel que fa a la gestió:

- Proposar actuar en les obres de nova planta d'acord amb les directrius del Pla.
- Proposar establir convenis amb altres administracions per tal de què adaptin els seus edificis.
- Proposar campanyes de difusió i d'incentius cap els comerciants i serveis turístics per tal de què facin accessibles els locals i instal·lacions.
- Proposar unes actuacions específiques immediates d'acord amb les necessitats de l'Ajuntament i dels habitants.

Criteris del Pla en l'Àmbit del Transport i la Mobilitat :- Pel que fa a les intervencions:

- Disposar de taxis adaptats i en la mesura que sigui possible establir un servei porta a porta.
- Tenir parades i el seu entorn immediat confortables i adaptats.
- Disposar d'aparcaments reservats en els entorns de tots els centres d'interès municipal.
- Proposar qualsevol altra actuació per tal de millorar la mobilitat en el municipi.

- Pel que fa a la gestió:

- Dependrà de les competències municipals en cada tema.

Criteris del Pla en l'Àmbit de la Comunicació:

Aconseguir que qualsevol persona que tingui problemes sensorials pugui comunicar-se, informar-se i orientar-se en l'espai urbà, en l'edificació i en el transport. De la mateixa manera, aconseguir que disposi dels mitjans necessaris per tal de detectar problemes espacials quan existeixin.

Beneficiaris del Pla:

És evident que els usuaris de la ciutat són tots els ciutadans. Nens, joves, adults, gent gran, és a dir, persones amb tot tipus de capacitats.

Si es tracta l'accessibilitat com hem explicat, si es planifica la ciutat amb els objectius que hem descrit, tot ciutadà, tot usuari d'aquesta és un beneficiat directe, fins i tot els de les properes generacions.

Per tant, quan analitzem la ciutat, quan establím criteris per a aquesta transformació hem de pensar en joves, infants, adults, gent gran, persones que tenen dificultats a l'hora de caminar, persones que s'han de moure amb l'ajut d'una cadira de rodes, persones que no hi veuen bé, persones que tenen problemes per escoltar, etc.

Totes aquestes persones, és a dir, tots els ciutadans, són els beneficiaris potencials de millorar l'accessibilitat a la Ciutat, de dissenyar-la mitjançant un procés de transformació en una Ciutat per a Tothom sota els criteris del Disseny per a Tothom.

3. ESTRUCTURA I CONTINGUTS DEL PLA

El Pla d'accessibilitat s'estructura en quatre grans àmbits:

- Espai públic
- Edificis
- Transport
- Comunicació

Espai públic

El Pla preveu l'estudi de:

- Tot l'espai públic del Municipi, és a dir, el casc urbà consolidat i les zones d'el Trull, Puigmadrona i el Papiol de Baix. S'ha realitzat l'estudi de manera detallada per a tot l'àmbit definit, del qual s'acabarà definint una proposta d'intervenció, un pressupost i un pla d'etapes. Per a cada tram o plaça estudiat s'annexa una fitxa resum de totes les característiques i qualificació general en funció del seu nivell d'accessibilitat.

Dins la zona prioritària s'han estudiat **231 trams i places**.

Edificis

El Pla preveu l'estudi d'aquells edificis municipals que l'Ajuntament ha proposat. De cada edifici s'ha realitzat un diagnòstic de l'estat actual, una proposta d'intervenció, un pressupost i un pla d'etapes.

En el cas del municipi del Papiol s'han estudiat **17 edificis**, un dels quals per trobar-se en obres, se n'ha analitzat el projecte.

Per a cada edifici estudiat s'annexa una fitxa definint totes les característiques i qualificació general en funció del seu nivell d'accessibilitat.

Els aspectes que s'analitzen en cada edifici son:

- Accés : recinte, accés principal, accés secundari, etc.
- Comunicació horitzontal per a cada planta existent
- Comunicació vertical
- Serveis higiènic
- Altres

Transport

El Pla preveu l'estudi dels elements de transport existents en el Municipi. De cada element de transport existent s'ha realitzat un diagnòstic de l'estat actual, una proposta d'intervenció, un pressupost i un pla d'etapes.

Per a cada element de transport estudiat s'annexa una fitxa resum de totes les característiques i qualificació general en funció del seu nivell d'accessibilitat.

En el cas del municipi del Papiol, s'han estudiat:

- Les parades d'autobús urbanes i interurbanes
- Les reserves d'aparcament per a persones amb mobilitat reduïda
- L'estació de RENFE
- Els aparcaments municipals

Comunicació

El Pla preveu l'estudi dels elements de comunicació existents en el municipi. De cada element de comunicació existent s'ha realitzat un diagnòstic de l'estat actual i una proposta d'intervenció.

Per a cada element de comunicació estudiat s'annexa una fitxa resum de totes les característiques i qualificació general en funció del seu nivell d'accessibilitat.

En el cas del municipi del Papiol, s'han estudiat:

- L'estat de la comunicació i la informació en els edificis municipals analitzats.
- Els rètols en general
- Plànol turístic

4. NORMATIVA D'ACCESSIBILITAT

Per a la redacció del Pla d'Accessibilitat s'ha tingut en compte la següent legislació i normativa vigents en matèria d'accessibilitat:

- ECA: Concepte Europeu d'Accessibilitat: El ECA és el resultat de la sol·licitud de la Comisió Europea del 1987, que des de llavors ha anat elaborant informació (consultar la pàgina www.eca.lu) com el European manual for an accessible built environment.
- Llei 20/91, de Promoció de l'accessibilitat i supressió de barreres arquitectòniques.
- Codi d'accessibilitat de Catalunya, **Decret 135/1995** de 24 de març, de desplegament de la Llei 20/1991, de 25 de novembre, de promoció de l'accessibilitat i de supressió de barreres arquitectòniques i d'aprovació del Codi d'Accessibilitat.
- Llei 10/1993, de 8 d'octubre, que regula l'accés a l'entorn de les persones amb disminució visual acompanyades de gossos pigall.
- UNE 170001-1 d'accessibilitat global: criteris per a facilitar l'accessibilitat a l'entorn: requisits DALCO.

Recordem que en la disposició addicional tercera de la Llei 20/1991 es diu: “Els plans d’adaptació i supressió de barreres arquitectòniques que disposa aquesta Llei seran elaborats per les corresponents administracions públiques en el termini de dos anys des de l’entrada en vigor d’aquesta Llei. Aquests plans seran revisats cada cinc anys i realitzats en un termini màxim de quinze anys.”

A més de la normativa anterior, s’han considerat en l’àmbit d’espai públic els criteris inclosos en la:

- **Orden VIV/561/2010**, de 1 de Febrero, por el que se desarrolla el documento técnico de condiciones básicas de la accesibilidad y no discriminación para el acceso y utilización de los espacios públicos urbanizados.

A més de la normativa anterior, s’han considerat en l’àmbit d’edificis municipals els criteris inclosos en el:

- - **SUA Accesibilidad del CTE** (Código técnico de la edificación).

5. RELACIÓ AMB ALTRES PLANS O ESTUDIS

El Pla tindrà en consideració tots aquells estudis que l’Ajuntament proporcioni a l’equip redactor, ja siguin plans ja desenvolupats o en redacció, dins de cada àmbit del Pla:

- Espai públic: planejament general, estudi de camins escolars, estudi de carrils bici, agenda 21, últimes intervencions realitzades (FEIL), etc.
- Edificis: plans d’equipaments, projectes d’intervenció en els edificis, etc.
- Transport: plans de mobilitat, estudis de xarxes de transports, estudis de millora de les parades d’autobús realitzats en el municipi, etc.

6. ACTUACIONS REALITZADES O PREVISTES

En primer lloc cal destacar la bona predisposició de l'Administració local per fer actuacions en l'àmbit de l'accessibilitat com:

- La progressiva transformació dels carrers estrets del casc històric del Papiol en carrers de plataforma única o prioritat invertida, ha millorat notablement la mobilitat dels vianants en la zona (carrer Salut o Montserrat).
- La progressiva construcció de guals de vianants adaptats per a resoldre els creuaments en diverses cruïlles del municipi (ja siguin guals de calçada elevada o altres tipus de guals ubicats en "orelles" de vorera). Les intervencions realitzades en els últims anys incorporen els criteris d'accessibilitat i adaptabilitat en el disseny dels guals de vianants.
- Cal destacar que la construcció de nous equipaments com la Biblioteca incorporen l'adaptació i millora de l'accessibilitat en els respectius projectes.
- L'ajuntament del Papiol mostra una clara predisposició pel que fa a la millora de l'accessibilitat dels equipaments construïts, mitjançant progressives intervencions de millora de la comunicació vertical dels edificis i de la incorporació de cabines de bany adaptades.
- En l'àmbit del transport, s'ha instal·lat un ascensor en l'estació de RENFE que ha permès resoldre l'accessibilitat a les andanes. I també s'ha creat una bossa d'estacionament en la zona de l'estació.
- Pel que fa intervencions futures, està prevista la continuació de la transformació d'alguns carrers del casc històric en plataforma única com són el carrer Migdia o el carrer Major. A banda, està prevista també l'ampliació de voreres en el Passatge Parellada, la reurbanització, ampliació de voreres i construcció de guals de vianants al Passatge Llobregat i a futur, la obertura d'un nou carrer de plataforma única al sector de la Granja Gené.

7. DESENVOLUPAMENT DEL PLA D'ACCESSIBILITAT

Consens de la proposta

Un cop feta i pressupostada, la proposta definida pel Pla d'Accessibilitat ha de ser aprovada pels tècnics i polítics de l'Ajuntament. Es farà una presentació i es discutirà fins que s'arribi al consens.

Proposta d'Ordenança

Com a resultat del Pla d'Accessibilitat, es recomana fer una Proposta d'Ordenança dels elements urbans, elements de mobiliari urbà i tipologies de carrer.

Gestió del Pla

El Pla està sotmès a variacions, atès que la seva temporalització es programa a uns anys. Aquest fet fa que s'hagi de procedir a refer el programa d'actuacions tant en l'Espai públic com en els edificis municipals i el transport.

Per tant, cal disposar d'un sistema de gestió que contempli:

- En primer lloc, la creació d'un equip o grup de treball. Aquest grup de treball hauria d'estar format per un polític representatiu de l'Ajuntament, tècnics responsables de cada àrea que sigui àmbit d'estudi del Pla, i finalment un tècnic nomenat pel grup de treball que coordini l'execució del Pla. Per tal d'assegurar la participació ciutadana en l'equip, es poden incorporar al grup representants de les associacions de discapacitats o representants dels ciutadans.
- Aquest grup de treball assegurarà el correcte desenvolupament del Pla, justificarà les possibles variacions en el programa d'execució, assegurarà que els recursos destinats al Pla no es destinin a altres actuacions, assegurarà la elaboració de informes periòdics sobre la gestió i la planificació del Pla, s'assegurarà que s'aprofitin les oportunitats de finançament per a la execució del Pla (convenis ONCE – IMSERSO).
- L'equip buscarà els mecanismes necessaris per assegurar que totes les obres que s'executin des del propi Ajuntament estiguin d'acord amb el Pla i siguin accessibles. Una de les maneres d'aconseguir-ho tant per part dels Ajuntaments com amb la participació de promotors públics i privats, seria la incorporació de les certificacions dels projectes i obres.

- Cal integrar en la gestió del Pla, la complicitat entre el sector públic i el privat (canalitzacions elèctriques i de gas, establiments accessibles, etc.).
- Integració de la participació del sector privat en la organització del transport públic.
- Assistència i cooperació d'entitats de rang superior (diputació, comunitat autònoma, etc.).
- Caldrà tenir en compte les tendències futures de la població.

Cal destacar la necessitat de crear partides pressupostàries específiques relacionades amb la gestió del Pla, comptabilitzades dins el Pressupost total del Pla d'Accessibilitat:

- Una es refereix a la creació d'un òrgan gestor, essent el seu cost comptabilitzat com el 3% del pressupost del Pla.
- L'altra preveu els costos d'honoraris dels projectes i direcció de l'obra que són objecte d'intervenció en el Pla. Aquesta partida s'estima en un 8% del pressupost del Pla.

8. RECULL D'ACCIONS COMPLEMENTÀRIES

Espai públic

Tot i que l'objectiu general és aconseguir que la ciutat sigui accessible per a tothom al cap d'un nombre determinat d'anys, és aconsellable que la planificació de les intervencions es faci per al termini d'una legislatura.

Els procediments possibles d'intervenció són:

- Integració en el manteniment: això implica tant analitzar com incloure els aspectes de l'accessibilitat en les operacions de manteniment urbà.
- Integració en nous projectes: revisar els projectes i també les compres (per exemple de mobiliari urbà) que es faran durant la legislatura per tal d'assegurar que les condicions de contractació i control de qualitat integrin els aspectes d'accessibilitat i funcionalitat.

- *Integració en projectes d'altres agents socials*: és habitual que altres administracions desenvolupin infraestructures en el terme municipal, de la mateixa manera les empreses de serveis fan operacions de manteniment o de noves xarxes i els promotors generen nous espais industrials, comercials o d'habitatge. És necessari negociar amb ells per tal que les seves intervencions millorin l'accessibilitat i controlar que el resultat final s'adeqüi a les necessitats dels habitants del municipi.
- *Campanyes de sensibilització i participació ciutadana*: alguns dels problemes d'accessibilitat de la ciutat els generen els ciutadans amb accions com l'aparcament damunt les voreres, i per tant, cal realitzar una tasca de conscienciació de les bones pràctiques a seguir.
- *Creació d'una partida específica d'accessibilitat en els pressupostos generals*: caldrà determinar una partida pressupostària específica que asseguri la realització dels projectes.

Equipaments i Locals de Pública Concurrencia

El grau d'accessibilitat dels equipaments als pobles i ciutats, ja siguin públics o privats, condicionen en gran manera la qualitat de vida dels seus habitants.

Disposar a prop del lloc de residència dels equipaments necessaris per a la vida quotidiana afavoreix l'habitabilitat de les zones urbanes, evitant l'ús d'un transport innecessari i millorant l'autonomia dels segments de població que tenen majors dificultats per a desplaçar-se (gent gran, persones amb mobilitat reduïda, etc.).

Tot seguit s'enumeren alguns criteris d'actuació que pot dur a terme l'administració per tal de crear barris autosuficients, millorant l'accessibilitat dels locals de pública concurrència més necessaris per a la vida quotidiana:

- Adaptació d'aquells locals el cost de la qual sigui menor.
- Prioritzar l'adaptació dels locals que es trobin propers a les principals xarxes de transport públic.
- Prioritzar l'adaptació de locals propers a itineraris accessibles definits en el municipi.

- Prioritzar l'adaptació de tots aquells locals propers a altres locals accessibles que es dediquin a activitats diferents.
- Priorització de l'adaptació dels locals que es dediquin a una mateixa activitat en funció de l'àrea d'influència de territori al què donin servei.

Transport:

Per tal de potenciar la utilització del transport públic és necessari que aquest s'adapti al màxim a les necessitats de tots els usuaris, tant pel que fa a capacitat, com a horaris de servei o de territori cobert.

Perquè el transport sigui accessible, cal que l'usuari el tingui al seu abast, és a dir, que pugui accedir a la parada o estació del transport triat independentment de les seves capacitats.

De la mateixa manera que en l'àmbit d'espai públic, en el transport es recomana que la planificació de les intervencions es faci per a cada legislatura.

Els procediments possibles d'intervenció són:

- Integració en el manteniment: això implica tant analitzar com incloure els aspectes de l'accessibilitat en les operacions de manteniment en col·laboració amb l'empresa explotadora del servei.
- Integració en nous projectes: revisar els projectes i també les compres (per exemple de marquesines i andanes d'embarcament) que es faran durant la legislatura per tal d'assegurar que les condicions de contractació i control de qualitat integren els aspectes d'accessibilitat i funcionalitat.
- Integració en projectes relacionats amb les xarxes de transport i la mobilitat: es recomana que s'incorporin els criteris definits dins el Pla d'Accessibilitat en tots aquells projectes que tinguin a veure amb el transport col·lectiu.
- Campanyes de sensibilització: alguns dels problemes d'accessibilitat del transport es generen per la manca de sensibilització tant dels usuaris (que ocupen els espais reservats) com dels professionals (mala aproximació dels autobusos a les voreres).

- Creació d'una partida específica d'accessibilitat en els pressupostos generals: caldrà determinar una partida pressupostària específica que asseguri la realització dels projectes o incentivar la creació de convenis de col·laboració amb les empreses explotadores.

9. VARIS

Equip redactor

El redactor del Pla d'accessibilitat del Papiol és l'Arnau Boix i Pla.

Eines de redacció del Pla

L'estudi d'accessibilitat que presentem s'ha realitzat amb l'ajut d'una eina informàtica anomenada S.I.G. (Sistema d'informació Geogràfica).

El S.I.G. que s'ha utilitzat en aquest cas és el MapInfo¹, una aplicació que treballa sobre bases de dades geogràfiques i que permet visualitzar i tractar locals, elements de la via pública, línies de transport, etc., sobre una cartografia del casc urbà.

Totes aquestes dades geogràfiques porten assignades dades tabulars del tipus nivell d'accessibilitat, importància d'aforament i altres dades d'interès.

Un cop visualitzada la informació de partida i amb ajut del tractament i consulta de les dades geogràfiques i tabulars, es prioritzen les etapes segons cost i índex d'interès de les zones per on passen aquests itineraris, per tal d'assolir un Pla d'accessibilitat racionalitzat i optimitzat que ofereixi el màxim benefici d'accessibilitat dins el municipi.

¹ MapInfo és una marca registrada de MapInfo Corporation.